

ВІСНИК

**Науково-дослідної лабораторії
інклюзивної педагогіки**

Випуск V

Умань – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск V

УМАНЬ
2019

УДК 74.03 (063)
В 80

*Рекомендовано до друку вченою радою
Факультету дошкільної та спеціальної освіти
(протокол №8 від 19 березня 2019 року)*

Головний редактор: Демченко І. І.

Редакційна колегія: Малишевська І. А., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.

Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 **Вісник** Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (28 березня 2019 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019 р. – Вип. V. – 197 с.

УДК 74.03 (063)

© Уманський державний педагогічний
Університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

Розділ І. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1.	<i>Ашиток Н.І.</i>	Гуманістична парадигма у контексті методології педагогічної науки та практики спеціальної освіти.....	10
2.	<i>Демченко І.І.</i>	Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.....	13
3.	<i>Стражнікова І. В.</i>	Інклюзивна освіта в освітньому просторі ЗСО Сполучених Штатів Америки.....	15
4.	<i>Супрун М.О.</i>	Організація науково-дослідної роботи студентів.....	18
5.	<i>Абдуллаев С. С.</i>	Формирование личностных качеств спортсмена-инвалида под воздействием систематических физических нагрузок....	22
6.	<i>Анастасова Н.М.</i>	Особливості розвитку взаємостосунків у учнів в інклюзивному класі.....	26
7.	<i>Анісімова О.Е.</i>	Особливості застосування оздоровчих технологій у закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.....	29
8.	<i>Безбах Т.</i>	Особливості навчання та виховання дітей з ринолалією в інклюзивному освітньому просторі.....	32
9.	<i>Борійчук Я.</i>	Співпраця в інклюзивному закладі освіти	34
10.	<i>Гонтар О. Бегас Л. Д.</i>	Інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку України.....	37
11.	<i>Діхтяренко А.</i>	Використання нетрадиційних методів у корекційній роботі.....	39
12.	<i>Добрянська Я.</i>	Технологія індивідуального планування в інклюзивному закладі освіти.....	41
13.	<i>Дунаєвська Н. Мандич А.</i>	Створення інклюзивного простору в закладі дошкільної освіти.....	43
14.	<i>Калиновська І.С.</i>	Інклюзивна освіта як шлях до «безбар'єрного життя» осіб з особливими освітніми потребами які мають особливі освітні потреби.....	45
15.	<i>Козка М. Кравченко О.</i>	Особливості роботи з сім'ями, що виховують дітей з порушеннями психофізичного розвитку.....	47

16.	<i>Крива Н.П.</i>	Техніки психолого-педагогічного супроводу дитини старшого дошкільного віку з подолання природних вікових страхів.....	49
17.	<i>Марченко О.О. Бурдейна Л.О.</i>	Роль асистента вчителя у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.....	51
18.	<i>Нікітенко А. С.</i>	Теоретичні засади правової компетентності студентів з особливими освітніми потребами.....	54
19.	<i>Раленко А.</i>	Вплив образотворчої діяльності на розвиток мовлення дітей раннього віку в інклюзивному освітньому середовищі.....	56
20.	<i>Сербіна Н.С.</i>	Шляхи досягнення фізичного та психологічного здоров'я дитини дошкільного віку в умовах освітньої інклюзії.....	58
21.	<i>Ткаченко О.</i>	Патріотичне виховання дошкільників з порушеннями мовлення як один з аспектів гармонійного виховання.....	60
22.	<i>Трофаїла Н.Д.</i>	Діти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти.....	62

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1.	<i>Андрющенко Т.К.</i>	Моделювання освітнього середовища закладу дошкільної освіти для реалізації інклюзивного навчання.....	65
2.	<i>Казачінер О.С.</i>	Особливості засвоєння мовного матеріалу дітьми з Синдромом Дауна.....	68
3.	<i>Супрун Д. М.</i>	Оптимізація професійної підготовки спеціального психолога в контексті новітніх тенденцій інклюзивної освіти....	71
4.	<i>Шульженко Д.І.</i>	Особливості самоконтролю дітей з інтелектуальними порушеннями дошкільного віку.....	75
5.	<i>Бабій І.В.</i>	Образотворча діяльність в умовах інклюзивної освіти.....	77
6.	<i>Білан В. А.</i>	Проблеми родинного виховання дітей з особливими освітніми потребами.....	80
7.	<i>Голуб Н. П. Головань А. В.</i>	Формування мотивів до творчого самовираження у старших дошкільників із мовленнєвими порушеннями.....	83
8.	<i>Дичок Н.П. Іващенко О.А.</i>	Вплив кризи трьох років на формування особистості дитини.....	85

9.	<i>Дичок Т.П.</i>	Розвиток дрібної моторики у дітей із загальним недорозвитком мовлення у процесі роботи з кольоровою манкою.....	87
10.	<i>Дука Т.М.</i>	Співпраця сім'ї та практичного психолога в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в сучасний освітній простір.....	89
11.	<i>Іващенко М.М.</i>	До проблеми корекційно-розвивальної роботи з дітьми з комплексними порушеннями в умовах спеціальної освіти.....	91
12.	<i>Каас Я.О. Білун В. А.</i>	Дидактичні ігри, як засіб сенсорного виховання розумово-відсталих дошкільників.....	93
13.	<i>Катка П.О.</i>	Арт-терапевтичні технології як засіб корекційно-розвиткового впливу.....	95
14.	<i>Кривда В.С.</i>	Методичні аспекти запобігання порушень постави у дітей.....	98
15.	<i>Латін А.В.</i>	Завдання ЛЕГО-конструювання у ЗДО з інклюзивною формою навчання.....	102
16.	<i>Маляр Т. В. Заболотна А. А. Швець А. В. Любченко І. І.</i>	Використання музичного заняття для осіб з особливими освітніми потребами.....	105
17.	<i>Матвійчук І.І.</i>	Особистісно-орієнтований підхід у навчанні географії учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.....	108
18.	<i>Поліщук О.В.</i>	Організація та проведення фізкультурних хвилин у процесі занять із математики з дітьми з особливими освітніми потребами.....	110
19.	<i>Хрипун Д. М.</i>	Використання гри в інклюзивному навчанні дітей з порушеннями слуху.....	113
20.	<i>Чередишук А. А.</i>	Фізична реабілітація дітей дошкільного віку з порушенням постави засобами адаптивного фізичного виховання.....	116

Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

1.	<i>Кобильченко В. В. Омельченко І. М.</i>	Наукові аспекти психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.....	120
----	---	---	-----

2.	<i>Малишевська І. А.</i>	Проблеми підготовки психолого-педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	123
3.	<i>Островська К. О.</i>	Психологічний погляд на роботу з батьками.....	125
4.	<i>Позднякова О.Л.</i>	Професійна готовність фахівця як компонент розвитку виховної системи в освітніх закладах.....	128
5.	<i>Алексєєнко Ю.В.</i>	Арт-терапії як засіб збагачення соціокультурного досвіду молодших школярів з особливими освітніми потребами.....	130
6.	<i>Восдило О. В.</i>	Особливості виховання толерантності дошкільників в умовах інклюзивної освіти.....	132
7.	<i>Кабельнікова Н.В.</i>	Застосування технології фасилітації у роботі з батьками учнів початкових класів з інклюзивною формою навчання	134
8.	<i>Коваль С. Бегас Л. Д.</i>	Розвиток математичних уявлень дітей дошкільного віку з порушенням інтелекту.....	138
9.	<i>Ленів З. П.</i>	Командно-індивідуальний підхід в інклюзивному навчанні дітей з особливими освітніми потребами.....	140
10.	<i>Медведчук В. О. Бойко І. Г. Любченко І.І.</i>	Навчально-виховний процес в класах з інклюзивним навчанням.....	143
11.	<i>Негоденко Л.М.</i>	Корекційні можливості занять з паперопластики в процесі інклюзивного навчання дітей дошкільного віку.....	145
12.	<i>Понько Г.І.</i>	Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання осіб з інвалідністю.....	147
13.	<i>Самусєнко О.М.</i>	Психологічна криза в житті людини.....	149
14.	<i>Черніченко Л.А.</i>	Емоційний чинник професійної підготовки майбутніх логопедів.....	150
15.	<i>Шпильова М.О.</i>	Історичний аспект зв'язку стану мовленнєвої функції з рівнем розвитку рухового аналізатора.....	152

**Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД
РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ**

1.	<i>Миронова С.П.</i>	Роль науково-педагогічних працівників у створенні інклюзивного середовища в суспільстві.....	155
2.	<i>Стрельников В. Ю.</i>	Принципи побудови змісту індивідуальних планів учнів у інклюзивному навчанні.....	157
3.	<i>Авраменко О.О.</i>	Соціальна адаптація дітей з особливими освітніми потребами до умов закладу дошкільної освіти.....	160
4.	<i>Башко В. Демещук М.А.</i>	Сучасні погляди на подолання заїкання...	162
5.	<i>Богас Л.Д.</i>	Сучасні тенденції розвитку інклюзивної освіти за рубежом.....	165
6.	<i>Голуб В. М. Пришляк В. В.</i>	Пропедевтична роль освітньої галузі «Природознавство» в умовах інклюзивної освіти.....	167
7.	<i>Гришук П. Ю.</i>	Психопрофілактична робота психолога з курсантами закладів вищої освіти державної служби України з надзвичайних ситуацій.....	169
8.	<i>Журавко Т. В.</i>	Ебру-терапія як інноваційна технологія реабілітації дітей з порушенням розвитку	171
9.	<i>Колісник Л.В.</i>	Особливості використання інноваційних технологій у роботі з дітьми, які мають розлади аутистичного спектру.....	173
10.	<i>Кутсцова О. В.</i>	Виховання підлітків в інклюзивному освітньому середовищі як педагогічна проблема.....	176
11.	<i>Кущоланська А.М.</i>	Аспекти роботи психолого-педагогічного досвіду в умовах інклюзивного навчання у новій українській школі.....	178
12.	<i>Демещук М.А.</i>	Формування ініціювання спілкування у дітей логопатів з близькими дорослими та однолітками.....	181
13.	<i>Мога М. Д.</i>	Міотонетрія в діагностиці фізичного розвитку дітей раннього віку зі спастичними парезами.....	183
14.	<i>П'ясецька Н.А.</i>	Роль рухового аналізатора в організації вищих форм діяльності мозку дитини.....	184
15.	<i>Троян С. О.</i>	Попередження наслідків цифрової залежності дітей та молоді.....	187

- спеціальні методи (метод інформування, метод закріплення і збагачення, метод моделювання групової діяльності, гомеостатичний метод, соціально-психологічний тренінг, метод фотографування звукозапису, біографічний метод, метод сприяння і творчості, метод вироблення згоди, метод аналізу взаємодії, метод соціальних одиниць, групова психокорекція, соціально-психологічна реабілітація, психотерапія) тощо [3].

Слід зазначити, що психологічна підготовка – є важливим напрямом психопрофілактичної роботи психолога з курсантами закладів вищої освіти ДСНС України. Психологічна підготовка – це система заходів щодо формування у курсантів Державної служби України з надзвичайних ситуацій стану психологічної готовності до подолання негативного впливу стрес-чинників надзвичайної ситуації ефективного вирішення професійних завдань у ході проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з її ліквідації. [4].

Отже, психопрофілактична робота психолога з курсантами закладів вищої освіти ДСНС України спрямована не на розв'язання актуальних психологічних проблем, а на перспективу. В основі психологічної профілактики та підготовки лежить досягнення у кожного курсанта стану психологічної готовності як процесу формування стійких психічних якостей, необхідних для виконання будь-якого поставленого завдання в різних умовах професійної діяльності, а також здатності протистояти психотравмуючим чинникам.

Список використаних джерел:

1. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 580 с.
2. Крайнюк В.М. Психологія стресостійкості особистості: Монографія. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 432 с.
3. Максименко С. Д., Олексієнко Б. М., Мельник П. В. Загальна військова психологія: Підручник. – Хмельницький: Видавництво НАПВУ, 2001. – 508 с.
4. Подольак Я.В. Практические вопросы военной психологии. – М.: Воениздат, 1987. – 151 с.
5. Стратієнко О. Ф., Рогань М. П. Морально-психологічне забезпечення бойової підготовки та служби військ: навчально-методичний посібник. – К.: КВГІ, 1998. – 166 с.

Журавко Т. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини ЕБРУ-ТЕРАПІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ РОЗВИТКУ

Концепція спеціальної освіти України передбачає створення таких умов, за яких особи з обмеженими можливостями могли б успішно реалізувати свої загальнолюдські права, стати корисними громадянами своєї держави, освіченість

і соціальний статус яких задовольнятиме потреби суспільства. Питання навчання, виховання, лікування, соціалізації дітей із особливими освітніми потребами стають дедалі актуальнішими [1].

Один із видатних засновників гуманістичної психології К. Роджерс вважав, що вся психотерапія повинна ґрунтуватися на науці й мистецтві, які здатні проникати у внутрішній світ людини, бути особистісно-орієнтованими. Актуальність порушеної проблеми ми спробуємо висвітлити в нашій статті. Значна кількість робіт присвячена впливу арт-терапії на дітей із особливими потребами (А. Биков, І. Бех, В. Бондар, С. Болтвінець, Г. Бондаренко, Т. Данилюва, Т. Ілляшенко, Г. Івашенко, В. Кондрашин, А. Кігічак, Л. Обухова, Л. Одинченко, А. Панов, В. Синьов, О. Хохліна, Т. Шульга, О. Чебикіна, М. Щибрик та ін.).

Малювання на воді – дуже дбайливий і безпечний метод терапії. Цим він особливо гарний для дітей. Арт – терапія допомагає впоратися з багатьма проблемами і активно використовується в розвитку і підготовці дитини до сучасного життя сім'ї, в закладі дошкільної освіти і школи. [1]

Ебру-терапія дозволяє працювати зі страхами, тривожністю, замкнутістю і агресивністю. Допомагає зняти напругу (хронічне напруження формує м'язові затиски в тілі, результатом якої стають соматичні захворювання, відбувається гармонізація емоційної сфери дитини, підвищується здатність до соціальної адаптації, корекція неврозів і неврозоподібних станів.

Ебру відноситься до «правопівкульного» малювання. Це не академічне малювання за заданими зразками, а розкриття творчої індивідуальності людини. Це малювання емоціями і почуттями [2].

Методика правопівкульного малювання дозволяє прибрати всі ті блоки і затиски, які були присутні в людині. «Правопівкульне» творчі види діяльності – це своєрідний ключик до справжніх переживань і до глибинних несвідомим процесам, які спрощують творчий процес, відключають аналіз діяльності, позбавляє від внутрішніх перешкод, допомагають знайти внутрішню гармонію і проявити індивідуальність, розкриває ваші творчі здібності. У дітей заняття правопівкульним малюванням підвищують інтерес до наукового діяльності, вони стають спокійнішими, менше отримують стресів, легше починають реагувати на труднощі і перепони. У Ебру-терапії цілительів сам процес, сама дія. Воно заспокоює, зачаровує, знімає напругу.

Нині використання різноманітних арттерапевтичних технологій набуває все більшого значення у сфері реабілітаційної і корекційної роботи з дітьми, що мають порушення розвитку. Це пов'язано, передусім, з тим, що ці технології надають величезні можливості для самовираження і самореалізації дитини в продуктах творчості – малюнках, аплікаціях, композиціях, іграшках та ін.

Ебру необхідно використати на корекційно-розвиваючому занятті з дітьми з особливими потребами. При цьому форми і варіанти ебру-терапії визначаються особливостями конкретної дитини, специфічними завданнями роботи і її тривалістю. У багатьох випадках ебру виступає в якості провідного методу корекційного впливу, як, наприклад, за наявності у дитини емоційних і поведінкових порушень невротичного характеру. У інших випадках – в якості

допоміжного засобу, що дозволяє стимулювати вихованця, розвинути його сенсомоторні навички, понизити емоційну напругу. Можна використати ебру і в якості психопрофілактичного, розвиваючого засобу [3, с. 108].

Це один з методів встановлення контакту з дитиною. Наприклад, якщо дитина погано говорить і не може розповісти дорослому про свої переживання, то в такій техніці малювання все стає можливою. Намалювавши ситуацію, що хвилює, за допомогою ебру, створюючи картинку на воді, дитина розкривається, і дорослі мають можливість побачити її внутрішній світ.

Таким чином, вся творча діяльність дитини є важливим елементом її розвитку. Для дитини частіше важливий не результат, а сам процес малювання. Головне, навчити дитину повністю віддаватися малюванню на воді, не планувати заздалегідь результат, адже він завжди буде унікальним і неповторним.

Отже, в процесі малювання на воді кожен проявляє індивідуальність, за допомогою аква-анімації спрощується творчий процес. Останнім часом ебру, поступово, стає робочим інструментом арт-терапії, застосовним навіть для тих, хто не уміє малювати [1, С. 45-50]. Дійсно, ця техніка – це можливість виразити свої почуття і емоції без слів, що розвиває дрібну моторику, покращує пам'ять, пластику рухів, роботу мозку.

Список використаних джерел:

1. Лебедева Л. Д. Практика арт-терапії: підходи, діагностика, система занять / Л. Д. Лебедева – СПб: «Речь», 2003. – 265с.
2. Окульская Л. В. Нетрадиційна техніка малювання Ебру. // Інноваційні педагогічні технології: матеріали IV Міжнар. науч. конф. – Казань: Бук, – 2016. – С. 107–110.
3. Поташова И. И. Построения семейно-ориентированной модели инклюзивного образования//Культура и образование: научный журнал вузов культуры и искусств – 2014. – №3 (14). – С. 103–109.

Колісник Л.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ РОЗЛАДИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Нові концептуальні засади суспільного облаштування, як зазначено в Декларації ООН про соціальний розвиток, полягають у здатності сучасного суспільства розвиватися на основі телерантності, терпимості, засудження дискримінації, поваги до людського розмаїття, рівності можливостей, солідарності та безпеки. Ці підходи зумовлені визначенням головної мети соціального розвитку – створення «суспільства для всіх», що забезпечує захист та повну інтеграцію в соціум усіх верств населення, в тому числі й осіб з обмеженими можливостями здоров'я. В основу такої інтеграції покладено концепцію цілісного підходу, яка відкриває шлях до реалізації прав і